

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 16.09.1911**

Číslo ročníků: **1, 31-32**

Číslo výtisků: **1, 31-32**

Datum vydání čísla: **16.09.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránka:

D O P I S Y .

Zawiercie.

Petrokovská gub., král. Polské.

Zdejší česká kolonie vznikla v roce 1884/5 zakoupením sklárny rakouskou firmou S. Reich & Co., jež vyslala sem hlavně z Moravy, a sice z okolí Val. Meziříčí své dělníky Čechy, již slynou v celém světě jako zruční sklenáři a brusiči skla. Prvními krajany v Zawiercie byli však bratři Šulcové, pocházející se Staré Paky, kteří přišli jako tkalci do nynějšího textilního závodu „Zawiercie“ již roku 1876; oba doposud žijí. Zmínky zasluhuje také pan Bláha, jenž o několik let později byl přijat jako kovorytec téže továrny; jest to jediný krajan, jenž přijal ruské poddanství.

Dnes čítáme as 60 rodin, celkem okolo 200 duší.

Musím se přiznati, že se zívství čtu zprávy o utěšeně kvetajících českých osadách, kde pamatují naši krajané na to, že jsou jaksi údem své vzdálené otčiny a jdou dle možnosti s duchem času vpřed. U nás jinak. Lhostejnost, zpátečnictví, netečnost v ohledu národním i společenském, jest údělem většiny našich krajanů. — Jsou však i četné výjimky; víme že nachází se v našem středu několik lidí snaživých, uvědomělých, bránících se klesnutí na úroveň zdejšího dělníka. Odebíráme „Čas“, Nár. Politiku, Světozor a Cechoslovana bohužel jen 6 výtisků.

Již ode dávna bylo mojí snahou, zaříditi zde alespoň malou knihovnu a u příležitosti dovolené vyžebal jsem takřka v Brně, v Mor. Krumlově a Ustí n/Orl. as 150 dobrých knih. Podali jsme žádost na povolení otevření knihovny, jež byla však — neznámo z jaké příčiny — vyřizena nepříznivě.

Snad nyní se nám podaří dosáhnouti dovolení prostřednictvím spolku „Jednota“ v Lodži, jež slíbila nám lask. pomoc v té věci. —

Počátkem tohoto roku založili jsme zpěvácký spolek a máme naději, že ho k něčemu přivedeme, nehledě na to, že někteří členové jsou poněkud rozmrzeni nemilým faktem, že 4 krajané z našeho kruhu přistoupili k novému zpěváckému spolku německému, což — mimochodem řečeno býti nemuselo, bychom nebyli vystaveni výčitkám, že Češi jsou zakladateli něm. spolku.

Pořádali jsme zde také několikrát „Českou Besedu“ (hudba, zpěv, veselohra, sol. výstupy), vždy však byla účast Čechů menší než návštěva Poláků, s nimiž zde celkem dobře vycházíme.

Musíme doufati, že poměry, v nichž žijeme, se během času a společnou prací zlepší, bychom se nemuseli počítat mezi ty poslední. —

Při této příležitosti nemohu opomenouti zmíniti se také několika slovy o 100-leté české kolonii „Kamenica Polska“.

Jest to úhledná vesnice českého rázu nedaleko stanice Poraj (dráha Varš. Vídeňská) čítající přes 1000 obyvatelů, jež jsem nedávno navštívil. Kameničti jsou skoro vesměs potomci Čechů — tkalců, jež vystěhovali se sem po vyhoření Dobrušky v Cechách v letech 1805 — 1810. Jména jejich svědčí o původu: Bělobrádek, Čančára, Dušanek a t. d. Když car ruský Alexander jel na Vídeňský kongres (v 1815 r.) přenocoval v Kamenici a vida, že obyvatelé jsou lidé snaživí, půjčil jim ku zvelebení tkalcovství a koupení pozemků na jejich prosbu několik tisíc rublů bez úroků na dobu as 20ti let a nadal je několika privilegiemi (jako dovoz červené příze bez cla a t. d.).

Dnes ovšem — jsou již třetí generaci — splynuli s Poláky, ale vždy jsou hrdí na své praotce a přiznávají rádi, že jsou Čechy.

Jaroslav Šponar.

Zawiercie, v srpnu 1911.

Krošna.

Naše ryze česká osada přiléhá bezprostředně k severní straně gubernského města Žitomiru, k němuž jest nyní připsána. Půda byla zakoupena v 1878 roce občany Sekyrkou i Dominikem Kučerou. Původně zakoupeno bylo 1010 desjatín po 38 rublech. $\frac{2}{3}$ veškerých pozemků jsou vzdáleny ode vsi na 4—7 verst, což přimělo některé občany přenést svoje domovy do středu těchto vzdálených polí. A tak máme vlastně Krošny 2: původní, nyní k městu připsanou a tak zv. Zálesí, které i na dále patří k volosti. Jini občané, žijící ve staré Krošně, odprodávají nejvzdálenější pozemky po 250—300 rub. za desjatinu a tak má dnes Krošna pouze 960 desjatín země. Za desjatinu této půdy poblíž města celkem as $\frac{1}{4}$ veškeré půdy platí se přes 1000 rub. Chmele pěstuje se přes 3000 kop., 22 mláticích strojů. Mnozí občané kromě polního hospodářství hledí si i obchodu a tak máme na Krošně 3 obchodníky se smíšeným zbožím, 1 pekaře, 3 kováře, 3 obuvníky, 1 krejčího, 20 zedníků, 7 tesařů, 2 tru-

hláře, 2 uzenáře, 1 kamnáře i výrobce cementových rour. Největší však chloubou Krošny jest parostrojní pivovar p. J. Albrechta, v němž pracuje do 80 dělníků, parní mlýn p. Michálka, kruhová cihelna p. Bubna.

Škola jest u nás 2 třídní cerkovno přichodská, učí 2 učitelé Rusové a jeden Čech. V naší škole, jako ve všech cerkovno přichodských děti se mnohemu nenaučí a tak často vzpomínáme báťušky Němečka, který učil dle svého vlastního programu arci ruským jazykem, ale v duchu českém.

V dávných časech četlo se u nás pilně a měli jsme krásnou svoji česko-ruskou knihovnu. Na podnět p. Němečka žádáno bylo v roku korunovace našeho cara Mikuláše II. o utvrzení stanov našeho čtenářského spolku. Dokud byl u nás p. Němeček, byla knihovna v pořádku, po jeho odchodu však zanikla. Knihy rozešly se do světa, jako pravé děti české a zpět se více nevrátily. A tak dnes nebylo by snad ani památky po bývalé literární slávě Krošny, kdyby pan velitel hasičského sboru nebyl uschoval tyto schátralé i rozervané pozůstatky pod svou střechou. Často slyšeti jsou stesky na zanedbání čtenářské jednoty, k zakoupení však nových knih dosud nedošlo.

Z tohoto naprostého duševního spánku probudil naši obec v 1909 roce p. Josef Pokorný, jenž soustřediv okolo sebe kroužek osob obojího pohlaví, založil divadelní spolek, čítající 18 členů. Spolek tento po mnohých potížích uspořádal řadu maloruských i českých představení, těšících se hojně návštěvě a má dnes krásné vlastní jeviště i hlediště jakož i divadelní knihovničku. České hry „Přišla do rozumu“, „Na letním bytě“ i „Kandidáti ženitby“ opatřeny máme razítkem Петербургской драматической цензурой.

Hmotných obětí nejvíce přinesl p. V. Buben i K. Albrecht.

Hasičský sbor (35 členů) může se honositi pěknými 2 stříkačkami, 4 novými bečkami s dvojitými dny, vlastním praporem i stejnokrojem i vlastním hotovým jménem do 300 rublů. Čistí i psát umí každý. Odebírá se 22 čísel Cechoslovana, Národní listy, Národní obzor, „Вольный“, Воляньские отклики, Биржевые ведомости, Кошбика.

F. — k.

• • •